

Izložba Kroz osječke aleje do kemijskog panteona - osječki nobelovci Lavoslav Ružička i Vladimir Prelog

Mokriš, Svjetlana

Source / Izvornik: **HKD Novosti, 2006, 21 - 22**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:206:172180>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[RGISKO - Repository of the City and University Library Osijek](#)

knjižnica Velika Gorica pravna je sljednica prve čitaonice u Velikoj Gorici otvorene 1886. godine, tako da se ove godine obilježava 120 godina kontinuiranog knjižničarstva u Turopolju. Nakon preuređenja, knjižnica je uselila u novoobnovljene i proširene prostore, a svakako treba istaknuti da sada ima samostalni Dječji odjel.

Prije same svečanosti otvaranja organizatori i gosti iz knjižnica diljem Hrvatske u pratnji vodiča razgledali su neke znamenitosti Turopolja. Tako su imali priliku uvjeriti se u iznimnu ljepotu drvene kapele Sv. Barbare (17. st.) u Velikoj Mlaci, kurije Modić – Bedeković (1806.), središtu kulturnih zbivanja starog Turopolja i grada – utvrde Lukavca, sjedišta Plemenite općine turopoljske koja je bila i inicijator utemeljenja prve čitaonice u Velikoj Gorici.

Na svečanosti otvaranja sve uzvanike pozdravila je Katja Matković Mikulčić, ravnateljica Gradske knjižnice Velika Gorica. Zatim su se gostima obratili Tonino Picula, gradonačelnik Grada Velike Gorice, i Stjepan Kožić, župan Zagrebačke županije, te Davorka Bastić, ravnateljica Knjižnica grada Zagreba i predsjednica Programskog i organizacijskog odbora Mjeseca hrvatske knjige 2006. Manifestaciju je prigodnim govorom i simboličnim presijecanjem vrpce u ime Ministarstva kulture otvorio Jadran Antolović, državni tajnik. Među brojnim uzvanicima bili su i mr. sc. Branka Šulc, pomoćnica Ministra kulture, Mirjana Kos Špoljarić, načelnica u Ministarstvu znanosti, prosvjete i športa, Vesna Škare - Ožbolt, predsjednica Gradskog vijeća Grada Velike Gorice, te brojni predstavnici političkog, javnog, gospodarskog i vjerskog života Grada Velike Gorice.

Nakon svečanosti otvaranja gosti su mogli razgledati novoobnovljene prostore knjižnice te popratne akcije uz ovu svečanost: izložbe *Grafiti – i fasade govore* i *Glagoljica*, izložbu knjiga nekih od znanstvenika koji žive u Velikoj Gorici, te izložbu eko-lutaka izrađenih u radionici Dječjeg odjela. Projekcijom kratkog filma *Od kurije do Akademije* gosti su se mogli upoznati sa stoljetnom tradicijom knjižničarstva u Velikoj Gorici i Turopolju. U Velikoj Gorici i Turopolju, kako govore povijesni izvori, ljubav prema knjizi i čitanju stara je više od pet stoljeća. Iz te bogate tradicije pisane riječi potekla su velika imena naše starije književnosti: Bartol Đurđević (Jurjević) iz Male Mlake, pionir europskog novinarstva i prvi hrvatski leksikograf čiju 500. obljetnicu rođenja obilježavamo ove godine;

Juraj Habelić, kajkavski klasik iz Starog Čiča, najpoznatiji turopoljski književnik uopće i jedan od najuglednijih ljudi svoga vremena; Matija Magdalenić iz Male Mlake, zanimljiv kajkavski pisac iz 17. stoljeća; Juraj Mulih iz Hrašća, najplodniji kajkavski pisac 18. stoljeća, autor prvog bontonja i drugi.

Prostor Velike Gorice i Turopolja u književnost su uveli August Šenoa, Antun Gustav Matoš, Dragutin Domjanić, Slavko Kolar, Matko Peić, a živeće pisce da ni ne spominjemo.

Današnja Gradska knjižnica Velika Gorica nakon brojnih seljenja, statusnih promjena i preuređenja svoj jubilej do-

čekuje na dvije lokacije - Središnjoj knjižnici, Zagrebačka 37 (Odjel za odrasle i Dječji odjel) i Područnoj knjižnici Galženica, Trg Stjepana Radića 5. Knjižnica posjeduje oko 85 000 svezaka knjižne građe, bogatu zavičajnu zbirku i više od 50 naslova periodike. Njeguje brojne oblike animacije za čitanje i knjigu. Opremljena novom informatičkom opremom pruža mogućnosti rada i u novim medijima i kao takva ostaje neizostavna točka na kulturnoj karti Velike Gorice.

Nedvojbeno je da je knjiga nezaobilazna. Tek se mijenja njena šminka i vanjšina, mijenja se način korištenja i način proizvodnje. Ali odnos prema knjizi i knjižnici jest uistinu odnos prema budućnosti. I sebi. Svaki put nas na to iznova podsjeti manifestacija Mjesec hrvatske knjige. Sretni smo što smo bili domaćini otvaranja ovogodišnje svečanosti i što smo tu radost mogli podijeliti s vama, dragi knjižničari diljem Hrvatske. U tišini svojih prostora nastavljamo svoj tihi, samozatajni rad na promicanju knjige i čitanja. Kako je Mjesec hrvatske knjige ove godine posvećen znanosti u čast obljetnice rođenja Nikole Tesle, a u duhu predgovora Programske knjižice koju je napisao dr. sc. Aleksa Bjeliš, naš sugrađanin i novi rektor Zagrebačkog sveučilišta, željela bih istaknuti neka svjetlo koje nam je podario Nikola Tesla što više svijetli u našim domovima i nad knjigama koje nam nude naše knjižnice.

K. Matković Mikulčić
k.mm@zg.t-com.hr

Izložba Kroz osječke aleje do kemijskog panteona - osječki nobelovci Lavoslav Ružička i Vladimir Prelog (Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, listopad – studeni 2006.)

U Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek u Mjesecu hrvatske knjige 2006. godine, posvećenom znanosti i hrvatskim znanstvenicima svjetskog značaja, otvorena je izložba *Kroz osječke aleje do kemijskog panteona – osječki nobelovci Lavoslav Ružička i Vladimir Prelog* koja je ujedno i spomen na 120. obljetnicu rođenja Lavoslava Ružičke i 100. obljetnicu rođenja Vladimira Preloga.

Oba ova znanstvenika bila su osječki učenici. Lavoslav Ružička dobio je Nobelovu nagradu za kemiju 1939. godine. Vladimir Prelog dobio je Nobelovu nagradu za kemiju 1975. godine.

Lavoslav Ružička, rođeni Vukovarac, živio je u Osijeku od 1893. do 1906. godine. Prijelaz iz 19. u 20. stoljeće bilo je razdoblje srednjoeuropskog procvata Osijeka. Bilo je to doba intenzivnog razvoja obrta i trgovine, doba kad se u Osijeku razvijalo pučko školstvo i kad su počele raditi poznate osječke gimnazije, doba kad se Osijek oslikao secesijskim pročeljima, poznatim osječkim alejama i arboretumima i kad je Osijekom, među prvim gradovima u Europi, vozio konjski

tramvaj. Nešto od toga intelektualnog i kuturnog duha udahnuo je i mladi Ružička. Vladimir Prelog boravio je u Osijeku nepune dvije školske godine – 1919./1920. i 1920./1921. U to doba srednjoeuropsko ozračje Osijeka bilo je na izdisaju. Relativno je malo podataka o boravku ove dvojice znanstvenika u Osijeku, a poznati podaci prikazani su na posterima.

Naime, izložba se sastoji od pet postera – uvodnog postera, tri postera naslovljena *Uspomene iz mladosti*, *Još poneka uspomena*, *Osječki gimnazijalac* na kojima su povezani autobiografski i biografski tekstovi iz života Lavoslava Ružičke i Vladimira Preloga s tekstovima o gospodarskom i kulturnom razvoju Osijeka, te postera naslovljenog *Ponovo s Osijekom*, posvećenog Vladimiru Prelogu i njegovu boravku u Osijeku 1989. godine te postavljanju bista Lavoslava Ružičke i Vladimira Preloga na Rondelu velikana ispred III. gimnazije u Osijeku.

Mladenačko razdoblje njihova boravka u Osijeku omeđeno je godinama 1890. i 1920., stoga se u postavu izložbe nalaze i dvije karte Osijeka - karta iz 1893. i karta iz 1920. godine. Knjige, časopisi, fotografije izložene u vitrinama također oslikavaju neke trenutke iz života ovih dvaju znanstvenika i Osijek navedena razdoblja.

Izložba je likovno obogaćena s pet likova iz osječke prošlosti koje smo nazvali Matilda, Amalija, Vjekoslav, Albert i Kamilo, a koje je osmislila i izradila kolegica Dubravka Pađen-Farkaš. Za glazbenu pratnju izložbe odabrana je Dora Pejačević, hrvatska glazbenica čije rođenje i prerana smrt također omeđuju ovo razdoblje – rodila se 1885., a umrla 1923. godine.

Izložba je realizirana uz pomoć Muzeja Slavonije, Državnog arhiva u Osijeku i III. gimnazije u Osijeku, koji su nam ustupili dio izložaka te pisani i slikovni materijal potreban pri osmišljavanju postera. Cijeli je ovaj projekt zamišljen kao putujuća izložba po školskim knjižnicama Osječko-baranjske županije, a bit će ponuđena i ostalim knjižnicama u Hrvatskoj.

S. Mokriš
marendic@gskos.hr

Kompjutorska igraonica na dječjem odjelu Narodne knjižnice i čitaonice Jastrebarsko

Dana 13. studenog 2006. godine na dječjem odjelu Narodne knjižnice i čitaonice Jastrebarsko otvorena je dječja kompjutorska igraonica. Nakon što je ove godine otvoren internet kutak za odrasle korisnike i sve putnike namjernike u gradu, dječji kompjutorski kutak bio je logičan slijed, iako s malim vremenskim zaostatkom u odnosu na veće sredine i veće knjižnice.

Igraonica ima dva računala s ADSL internetskom vezom i s desetak dječjih igara edukativnog sadržaja. U fondu knjižnice

nalazi se i 38 CD-ROM-ova iz područja glazbe, učenja stranih jezika, književnosti i rječnika koji su sada dostupni svima. Kompjutorska oprema donacija je Privredne banke Zagreb, poslovnice Jastrebarsko, a za donaciju možemo zahvaliti voditelju poslovnice, gospodinu Hrvoju Baždariću. Na otvaranju dječje kompjutorske igraonice, kao i na otvaranju internet kutka, bio je i gradonačelnik Jastrebarskog, gospodin Boris Klemenić. Narodna knjižnica i čitaonica Jastrebarsko radi na prostoru od 200 m² sa 2 zaposlena djelatnika svakodnevno od 8,00 do 18,00 sati. U fondu ima 27 600 svezaka u slobodnom pristupu i 2350 upisanih korisnika. Još uvijek djeluje u sastavu Centra za kulturu Jastrebarsko.

P. Bošnjak
narodna-knjiznica-jastrebarsko@zg.t-com.hr

Knjiga u diru!

Od 4. listopada 2006., Dana Gradske knjižnice Zadar, hrvatske knjižnice bogatije su za još jedan bibliobus.

Potreba za bibliobusom na području Zadra redovito se izražavala u planovima i programima ove knjižnice podnošenima Ministarstvu, Županiji i Gradu. Međutim, tek pojavom mogućnosti korištenja pretpristupnih sredstava Europske zajednice (CARDS 2002) došlo se do glavnine sredstava za nabavu samog bibliobusa. Sredstva EU trajat će do isteka tekuće kalendarske godine, a nakon toga, kako je izraženo u pismu namjere Zadarske županije, bibliobus bi trebala nastaviti financirati Županija zajedno s jedinicama lokalne uprave. Konačna realizacija projekta, tj. pokretanje bibliobusne službe, ne bi bilo moguće bez značajne pomoći Ministarstva kulture.

Bibliobus Gradske knjižnice Zadar nabavljen je putem međunarodnog natječaja, a kao izvođač radova odabrana je slovenska tvrtka Dumida d.o.o. iz Maribora. Vozilo je opremljeno klima-uređajem, grijanjem, računalima s pristupom internetu, multimedijalnom opremom i rampom za pristup osobama s posebnim potrebama. Kapacitet bibliobusa je oko 4000 jedinica građe, a još je toliko trenutno u pričuvi. Vozilo,